

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ**

Затверджено на засіданні кафедри економіки,
готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Завідувач кафедри ID 11012
протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компоненту <i>Нормативний/вибірковий</i>	Основи бізнесу Нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 051 Економіка Освітня програма «Економіка та бізнес»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 1,2 семестр / 1 курс
Науково-педагогічний працівник	ID 11012, доктор економічних наук, професор
Профайл НПП	
Контактний тел.	
E-mail:	
Сторінка освітнього компоненту в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4262
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького. Онлайн-консультації: червоний тиждень щосереди з 12 ⁰⁰ до 13 ⁰⁰ зелений тиждень щоп'ятниці з 12 ⁰⁰ до 13 ⁰⁰

1. АНОТАЦІЯ

Програму освітнього компоненту «Основи бізнесу» складено відповідно до освітньої програми «Економіка та бізнес». Освітній компонент належить до обов'язкових освітніх компонентів освітньої програми.

Контроль за видами діяльності здобувачів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем за тестами після засвоєння ними окремо другого модуля.

За результатами суми балів, набраних за двома модулями, періодичні контрольні точки, виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Предметом вивчення ОК є система методів кількісного вимірювання взаємозв'язків між економічними показниками.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою освітнього компоненту є формування у здобувачів спеціальних теоретичних та практичних навичок з питань підприємства в сфері послуг, дослідження середовища, конкуренції та видів підприємницької діяльності, актуальні, з огляду на сучасну ситуацію, етичні проблеми бізнесу.

Основними цілями ОК «Основи бізнесу» є формування у здобувачів цілісного бачення проблематики підприємницької діяльності в сфері послуг; вивчення суті та форм ведення бізнесу в сфері послуг, принципів вибору певного виду підприємницької діяльності в сфері послуг; оволодіння новітніми управлінськими підходами та застосування сучасних науково-технічних досягнень в процесі ведення підприємництва в сфері послуг.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення основних понять, ідей, систем і інструментарію бізнесу;
- набуття практичних навичок розв'язання конкретних ринкових ситуацій виробничої, фінансової і комерційної діяльності бізнес структур;
- набуття практичних навичок підготовки бізнес-плану, який є основою планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- формування вмінь щодо створення підприємницьких структур, пошуку шляхів підвищення ефективності підприємницької діяльності в сучасних умовах господарювання.

За підсумками вивчення освітнього компоненту здобувач повинен *знати*:

- основи прогнозування напрямків розвитку сучасного бізнесу;
- проблеми ведення сучасного бізнесу в контексті його законодавчого та правового регулювання;
- інфраструктуру сучасного бізнесу;
- організацію фінансового забезпечення бізнесу;
- зміст основних проблем підприємницької діяльності;
- концепцію ринкової системи господарювання, механізм функціонування ринку;
- методи організації підприємницької та управлінської діяльності;

– методику оцінки ефективності діяльності бізнесу.

За підсумками вивчення освітнього компоненту здобувач повинен *вміти*:

– аналізувати структуру та фактори складових суспільного виробництва на основі статистичних даних та матеріалів з практики роботи бізнес-структур;

– визначати тенденції та особливості розвитку економічних суб'єктів;

– оцінювати пріоритети та особливості регулювання взаємодій економічних суб'єктів;

– оцінювати результативність підприємницької діяльності підприємства в умовах ринку;

– виділяти слабкі та сильні сторони підприємницької та управлінської діяльності;

– розробляти заходи, приймати рішення щодо підвищення ефективності підприємницької діяльності.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси в бізнесі.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, бізнесу, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах в бізнес-середовищі.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

- Адаптивність та резилієнтність
- Крос-культурна комунікація
- Системне та критичне мислення
- Прийняття рішень
- Робота в команді

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

- забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;
- створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;
- сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;
- зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вид заняття	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин (денна форма)	72	80	178	330/11 кр.

Підсумковий контроль – іспит

6. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять відбувається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий

простір для формування практичних умінь і навичок розуміння соціально-економічних процесів в суспільстві, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

При опануванні освітнього компоненту слід дотримуватись академічної доброчесності. У ЗВО визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітнього компоненту. ЗВО популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності (безкоштовні програми перевірки на плагіат, програма «StrikePlagiarism»).

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в МДПУ (<https://surli.cc/mjvuka>).

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок 1. Економіка та організація бізнесу						
18	Тема 1. Організаційні засади створення бізнесу	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1,2,5,8,12 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
18	Тема 2. Форми організації бізнесу	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1,2,5,8,12 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру

18	Тема 3. Фінансове забезпечення бізнесу	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1,2,5,8,12 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
8	Тема 4. Інфраструктура бізнесу	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (- год.)	1,2,5,8,12 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
20	Тема 5. Основи управління персоналом у бізнесі	Лекція (4 год.) Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (10 год.)	1,2,5,8,12 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
14	Тема 6. Організація роботи з інформацією	Лекція (- год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1,2,5,8,12 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру

12	Тема 11. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
12	Тема 12. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
4	Тема 13. Підприємство як основна організаційна структура	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (- год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
12	Тема 14. Виробнича підприємницька діяльність	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру

12	Тема 15. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
10	Тема 16. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
10	Тема 17. Мале підприємництво в Україні	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
12	Тема 18. Міжнародне підприємництво	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру

12	Тема 19. Менеджмент в підприємницькій діяльності	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
12	Тема 20. Маркетинг в підприємницькій діяльності	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
12	Тема 21. Планування підприємницької діяльності	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
16	Тема 22. Фінансування підприємницької діяльності	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру

16	Тема 23. Оподаткування підприємницької діяльності	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (8 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
14	Тема 24. Державне регулювання підприємницької діяльності	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру
14	Тема 25. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	6,7,9,11,12,13,14 , 15,17,19,20 інтернет ресурси	Ознайомит ься з теоретични м матеріалом, виконати практичних завдань		Впродовж першого навчального семестру

7.2. СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

№	Назва теми	Зміст лекції
1.	Тема 1. Організаційні засади створення бізнесу	1. Пошук ідеї бізнесу та умови його створення 2. Створення початкового капіталу у бізнесі та його використання 3. Легалізація бізнесу
2.	Тема 2. Форми організації бізнесу	1. Підприємство як основа бізнесу 2. Об'єднання підприємств та господарські товариства 3. Організаційно-правові форми бізнесу

3.	Тема 3. Фінансове забезпечення бізнесу	1. Організація фінансування бізнесу 2. Організація фінансового обслуговування бізнесу 3. Кредитування бізнесу
4.	Тема 4. Інфраструктура бізнесу	1. Елементи інфраструктури бізнесу 2. Організація банківської інфраструктури бізнесу 3. Податкова система в інфраструктурі бізнесу
5.	Тема 5. Основи управління персоналом у бізнесі	1. Підходи до управління персоналом 2. Системи зв'язків із громадськістю 3. Стимулювання праці найманих робітників у бізнесі
6.	Тема 6. Організація роботи з інформацією	1. Особливості інформації при прийнятті рішень у бізнесі 2. Економічні інформаційні системи в бізнесі 3. Вартість інформації та інформаційних продуктів
7.	Тема 7. Організація укладання угод	1. Визначення й види комерційних угод у бізнесі 2. Організація ціноутворення при укладанні угод в бізнесі 3. Організація укладання комерційної угоди 4. Зміст контракту купівлі-продажу
8.	Тема 8. Захист комерційної таємниці	1. Поняття комерційної таємниці 2. Критерії визнання інформації комерційною таємницею 3. Організація захисту комерційної таємниці
9.	Тема 9. Страхування та управління ризиками в бізнесі	1. Визначення ризику в бізнесі 2. Страхування від втрат у бізнесі 3. Страхування комерційних ризиків 4. Керування ризиками в бізнесі
10.	Тема 10. Ділова етика в бізнесі	1. Етика в дотриманні ділових зобов'язань 2. Використання силового тиску в бізнесі 3. Організація взаємовідносин із владою при веденні бізнесу 4. Принципи ділової моралі
11.	Тема 11. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	1. Історія розвитку підприємництва 2. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві 3. Теорії та концепції підприємництва
12.	Тема 12. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	1. Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі 2. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності 3. Державна реєстрація підприємницької діяльності 4. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування

13.	Тема 13. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності	1. Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності 2. Види та об'єднання підприємств, їх характеристика 3. Господарські товариства
14.	Тема 14. Виробнича підприємницька діяльність.	Змістова характеристика виробничого підприємництва 2. Виробничий процес та виробничий цикл підприємства 3. Інноваційне підприємництво
15.	Тема 15. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва	1. Поняття, сутність та принципи торговельного підприємництва та посередництва 2. Методи та критерії вибору видів підприємницької діяльності в сфері торгівлі 3. Специфіка підприємництва щодо здійснення торгівлі окремими товарами
16.	Тема 16. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг	1. Характеристика підприємництва у сфері надання кредитно-фінансових послуг 2. Діяльність банків як основних фінансових посередників 3. Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ
17.	Тема 17. Мале підприємництво в Україні	1. Сутність малого підприємництва в Україні 2. Функції та особливості малого підприємництва 3. Розвиток малого підприємництва в Україні
18.	Тема 18. Міжнародне підприємництво	1. Сутність та характеристика міжнародного підприємництва 2. Розвиток та форми міжнародної підприємницької діяльності 3. Глобалізація міжнародного підприємництва
19.	Тема 19. Менеджмент в підприємницькій діяльності	1. Поняття та роль менеджменту у підприємницькій діяльності 2. Принципи та функції менеджменту 3. Рівні та види менеджменту 4. Організаційна структура управління підприємством: поняття та типи
20.	Тема 20. Маркетинг в підприємницькій діяльності	1. Сутність та види маркетингу 2. Комплекс, функції та тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару та етапах створення підприємства 3. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності
21.	Тема 21. Планування підприємницької діяльності	1. Сутність планування підприємницької діяльності 2. Принципи та методи планування 3. Об'єкти планування на підприємстві 4. Фактори, що впливають на вибір форми планування

22.	Тема 22. Фінансування підприємницької діяльності	1. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення 2. Джерела фінансування підприємницької діяльності 3. Державне фінансування та самофінансування підприємництва 4. Банківське кредитування підприємницької діяльності 5. Комерційне кредитування підприємницької діяльності
23.	Тема 23. Оподаткування підприємницької діяльності	1. Сутність податків, їх функції та елементи. Податкова система України 2. Класифікація податків та види податків в Україні 3. Спрощена система оподаткування підприємницької діяльності
24.	Тема 24. Державне регулювання підприємницької діяльності	1. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва 2. Засоби державного регулювання підприємництва 3. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні
25.	Тема 25. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві	1. Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби 2. Типи конкурентних ринків 3. Складові конкурентного середовища 4. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Форми організації бізнесу	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 2. Фінансове забезпечення бізнесу	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 3. Основи управління персоналом у бізнесі	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 4. Організація укладання угод	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 5. Захист комерційної таємниці	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 6. Страхування та управління ризиками в бізнесі	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 7. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

Тема 8. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 9. Підприємство як основна організаційна структура	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 10. Виробнича підприємницька діяльність підприємницької діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 11. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 12. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 13. Мале підприємництво в Україні	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 14. Міжнародне підприємництво	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 15. Менеджмент в підприємницькій діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 16. Маркетинг в підприємницькій діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 17. Планування підприємницької діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 18. Фінансування підприємницької діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 19. Оподаткування підприємницької діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 20. Державне регулювання підприємницької діяльності	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 21. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 22. Типи конкурентних ринків	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 23. Корпоративне підприємництво	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

7.4	Тема 24. Стратегія бізнесу	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
	Тема 25. Антикризові заходи у бізнесі	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Організаційні засади створення бізнесу	1. Сучасні підходи до визначення сутності бізнесу 2. Рушійні сили бізнесу 3. Економічна свобода бізнесу 4. Типологізація бізнесу
Тема 2. Форми організації бізнесу	1. Загальна характеристика алгоритму створення власної справи 2. Реєстрація бізнесу
Тема 3. Основи управління персоналом у бізнесі	1. Стадії та моделі прийняття управлінських рішень і фактори, що впливають на процес їх прийняття 2. Технології прийняття управлінських рішень, їх особливості та практичне використання 3. Методологічні основи підготовки та обґрунтування управлінських рішень
Тема 4. Організація роботи з інформацією	1. Особливості інформації при прийнятті рішень у бізнесі 2. Економічні інформаційні системи в бізнесі 3. Вартість інформації та інформаційних продуктів
Тема 5. Страхування та управління ризиками в бізнесі	1. Підходи до визначення категорії «ризик», основні риси ризиків 2. Фактори впливу на рівень (ступінь) підприємницьких ризиків при ухваленні управлінських рішень 3. Сутність ризик-менеджменту та особливості управління ризиками підприємницької діяльності
Тема 6. Ділова етика в бізнесі	1. Етика в дотриманні ділових зобов'язань 2. Використання силового тиску в бізнесі 3. Організація взаємовідносин із владою при веденні бізнесу 4. Принципи ділової моралі

Тема 7. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	1. Власність як економічна основа підприємництва. 2. Внутрішнє підприємництво та підприємницьке управління як вирішальні фактори конкурентоспроможності.
Тема 8. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	1. Види підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню. 2. Порядок отримання ліцензії. 3. Органи державної влади, що видають ліцензії.
Тема 9. Виробнича підприємницька діяльність підприємницької діяльності	1. Інновації: сутність, види, значення. 2. Інноваційна виробнича діяльність
Тема 10. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг	1. Банківська система України. 2. Функції Національного банку України. 3. Діяльність комерційних банків в Україні.
Тема 11. Міжнародне підприємництво	1. Транснаціональні компанії. 2. Світова організація торгівлі. 3. Інші міжнародні організації
Тема 12. Менеджмент в підприємницькій діяльності	1. Основні принципи менеджменту в підприємницькій діяльності. 2. Роль менеджменту для успішного підприємницької діяльності. 3. Корпоративне управління та його особливості.
Тема 13. Маркетинг в підприємницькій діяльності	1. Маркетингове середовище фірми. 2. Характеристика макромаркетингового середовища фірми. 3. Характеристика мікрмаркетингового середовища фірми. 4. Внутрішнє маркетингове середовище фірми.
Тема 14. Планування підприємницької діяльності	1. Сутність планування підприємницької діяльності. 2. Принципи та методи планування. 3. Об'єкти планування на підприємстві. 4. Фактори, що впливають на вибір форми планування. 5. Система планових нормативів та показників.
Тема 15. Фінансування підприємницької діяльності	1. Порівняльна характеристика різних джерел фінансування підприємницької діяльності. 2. Види інвестицій. 3. Типовий договір кредитування. 4. Іноземні інвестиції в Україні.
Тема 16. Оподаткування підприємницької діяльності	1. Оптимізація податкового навантаження. 2. Закордонний досвід оподаткування підприємницької діяльності.

Тема 17. Державне регулювання підприємницької діяльності	1. Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності. 2. Закордонний досвід державного регулювання підприємницької діяльності.
Тема 18. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві	1. Складові конкурентного середовища. 2. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства.
Тема 19. Менеджмент в підприємницькій діяльності	1. Поняття та роль менеджменту у підприємницькій діяльності 2. Принципи та функції менеджменту 3. Рівні та види менеджменту 4. Організаційна структура управління підприємством: поняття та типи
Тема 20. Маркетинг в підприємницькій діяльності	1. Сутність та види маркетингу 2. Комплекс, функції та тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару та етапах створення підприємства 3. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності
Тема 21. Планування підприємницької діяльності	1. Сутність планування підприємницької діяльності 2. Принципи та методи планування 3. Об'єкти планування на підприємстві 4. Фактори, що впливають на вибір форми планування
Тема 22. Фінансування підприємницької діяльності	1. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення 2. Джерела фінансування підприємницької діяльності 3. Державне фінансування та самофінансування підприємництва 4. Банківське кредитування підприємницької діяльності 5. Комерційне кредитування підприємницької діяльності
Тема 23. Оподаткування підприємницької діяльності	1. Сутність податків, їх функції та елементи. Податкова система України 2. Класифікація податків та види податків в Україні 3. Спрощена система оподаткування підприємницької діяльності
Тема 24. Державне регулювання підприємницької діяльності	1. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва 2. Засоби державного регулювання підприємництва 3. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні
Тема 25. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві	1. Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби 2. Типи конкурентних ринків 3. Складові конкурентного середовища 4. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ п/п	Зміст	Кількість балів
1	Підготовка презентацій і їх захист	10 балів
2	Виконання індивідуальних завдань/проектів	10 балів
3	Виконання тестових завдань	10 балів

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань.	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних

	ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит
РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах в бізнес-середовищі.	Пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, пошуковий, виконання завдань	Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, підготовка презентацій і їх захист, виконання індивідуальних проектів, виконання тестових завдань Підсумковий контроль: іспит

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/28_balno-nakop-systema-otsinyuvannya_28.06.2024.pdf.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЮВАННЮ	РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ	М1	М2	РАЗОМ
	Доповіді на семінарських заняттях	5	5	10
	Виконання практичних завдань	5	5	10
	Виконання тестових завдань	5	5	10
	Разом	15	15	30
	САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА			
	Підготовка презентацій і їх захист	5	5	10
	Виконання індивідуальних проєктів	5	5	10
	Виконання тестових завдань	5	5	10
	Разом	15	15	30
	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛ (іспит)	-	-	40
	Загальний бал ОК	-	-	100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат, 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання	5 балів: – 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії,

	аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня.
--	---

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Основи бізнесу є іспит, на його складання надається 40 балів.

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	Задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	Задовільно	24-26

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті

(відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surli.cc/mjvuka>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surli.cc/mjvuka>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти. Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою

надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту на ЦОДТ, а також в месенджерах.

13. Рекомендована література

Основна

1. Бочарнікова А. SimpleSe. Про соціальне підприємництво – просто! : [посібник підприємця] / Аліна В. Бочарнікова ; кер. проєкту Олександра Сметаненко ; іл. Орнелла Остапенко ; ред. Марія Семенченко. – Київ : СТ-Друк, 2020. – 67 с.
2. Ведення бізнесу в Україні: навч. посібник / В.А. Гросул, О.А. Круглова, С.О. Зубков. Харків: Іванченко, 2020. 108 с.
3. Господарський кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. К.: Істина, 2003. 208 с.
4. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1 червня 2000 р. № 1775-III // ВВР України. 2000. № 36. С. 299.
5. Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» від 23 березня 1996 р. № 98/96-ВР// ВВР України. 1996. № 14.
6. Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р. № 698-XII// ВВР України. 1991. № 14. С. 168.
7. Карпюк Г. Основи підприємництва : навч. посіб. для здобувачів проф. (проф.-техн.) освіти / Г. Карпюк. Київ : Компанія ВАІТЕ, 2021. 105 с.
8. Кокоть В. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Біла книга [Електронний ресурс] / Валерій Кокоть, Сергій Регелюк, Аліна Бочарнікова ; під заг. ред. Валерія Кокотя. – Київ, 2020. – 98 с.
9. Котлер Ф. Основи маркетингу / Ф. Котлер, Г. Армстронг. Діалектика, 2020. 880 с.
10. Основи бізнесу та підприємницької діяльності: конспект лекцій / уклад.: Г.А. Синицина, О.Д. Рачкован; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ФОП Іванченко І.С., 2019. 94 с.
11. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури: навч. пос. / А.Б. Педько. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 168 с.
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14. № 15-16, № 17. ст. 112.

Додаткова

13. Кошовий Г. Коворкінг – що це простими словами, переваги і недоліки [Електронний ресурс] / Г. Кошовий. – Режим доступу: <https://xn--90aamhd6acpq0s.xn--j1amh/teoriya/kovorkinh-shcho-tseprostymy-slovamy-perevahy-i-nedoliky>
14. Кривда О. В. Управління персоналом на сучасному підприємстві: необхідність та виклики / О. В. Кривда // Управління персоналом в інституційній економіці : матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених 29 квітня 2020 року. – Київ : ІВЦ «Політехніка», 2020.
15. Організація виробництва: курс лекцій : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О. О. Кожемяченко. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 233 с.
16. Основи підприємництва : підручник / під заг. ред. Н. В. Валінкевич ; Житомир. держ. техн. ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2019. 491 с.

17. Підприємництво як чинник розвитку інноваційної моделі економіки України та її регіонів : монографія / підзаг. ред. канд. екон. наук, проф. Кривов'язюка І. В. ; Луц. нац. техн. ун-т. – Київ : Кондор, 2020. 169 с.
18. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : монографія / за заг. ред. проф. Н. М. Солом'янюк, проф. Л.В. Страшинської ; Нац. ун-т харч. технологій. – Київ : ЛІДЕР, 2020. 220 с.
19. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за ред. д.е.н, проф. І.М. Сотник, д.е.н., проф.Л.М. Таранюка. Суми: Університетська книга, 2019. 572 с.
20. Про військовий обов'язок і військову службу [Електронний ресурс] : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-ХІІ : станом на 19 березня 2022 року. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>

14. Інтернет ресурси

1. Офіційний сайт державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт департаменту статистики Організації Об'єднаних Націй. – Режим доступу: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>.
3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. – Режим доступу: <http://www.imf.org>.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>.
5. <https://pidru4niki.com/>